

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Mesleki Yaşamlarında Karşılaşabileceklerini Düşündükleri Sorunlar

Problems that Primary School Teacher Candidates Think that They will Encounter in Their Professional Lives

Bilge ÇAM AKTAŞ¹

Başvuru Tarihi: 15.06.2015

Yayına Kabul Tarihi: 02.05.2016

Özet: Öğretmen sorunları Türkiye’de birçok araştırmaya konu olmuştur. Bu araştırmalar ise genellikle görevde olan öğretmenler ile gerçekleştirilmiştir. Buna karşılık öğretmenlik mesleğine hazırlanan ve çok kısa bir süre sonra öğretmenliğe başlayacak olan öğretmen adaylarının atandıklarında yaşayacakları sorunlara ilişkin farkındalıklarını belirlemeye yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu araştırmada; ilköğretim sınıf öğretmenliği öğrencilerinin mesleki yaşamlarında karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunları belirlemek ve bu sorunların çözümüne ilişkin olarak eğitim fakültesinde aldıkları eğitimin katkısını sorgulamak amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri 2013 - 2014 bahar yarıyılında Anadolu Üniversitesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı 4. Sınıfta öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 36 öğretmen adayından açık uçlu anket yoluyla toplanmıştır. Elde edilen verilerin içerik analizi sonucu öğretmen adaylarının temel gereksinimlere ilişkin sorunlar, araç – gereç ve donanım sorunu, sosyo – kültürel sorunlar, öğrenciler ile ilgili sorunlar, öğretmenlik mesleği ile ilgili sorunlar, okul, çevre ve aile ilişkilerine ilişkin sorunlar başlıklarıyla temalaştırılan sorunlarla karşılaşılabileceklerini belirttikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının birçoğu eğitim fakültesinde aldıkları eğitimi belirttikleri bu sorunların çözümünde yeterli görürken, bazıları da derslerin çok teorik olması ve uygulamaya oldukça az yer vermesi gibi nedenlerle aldıkları eğitimi yetersiz görmektedirler.

Anahtar Sözcükler: *İlköğretim sınıf öğretmenliği, sorunlar, öğretmen eğitimi, mesleki yaşam eğitimi*

Abstract: Teacher problems have been subject to several studies in Turkey. These studies are often carried out with employed teachers. In contrast, there is not any research to determine their awareness about the future problems teacher candidates will encounter in their professional lives who are getting prepared to be a teacher and will begin their teaching career in a very short time. For this reason, this study aims to identify the problems that primary school teacher education program students will encounter in their professional lives and to question the contribution of the training they receive in the faculty of education to the solution of these problems. The data of the study were collected in 2013-2014 Academic Year Spring Term with 36 volunteer students who are on the fourth grade attending Anadolu University Primary School Teacher Education Program through open – ended questionnaire. As a result of content analysis of the data, students thought that they could have problems which was thematized as problems related to basic needs, equipment, social – cultural problems, problems with students, problems with teacher profession, and problems related to school, environment and family relationships. While the majority of the prospective teachers consider the education that they receive in the faculty of education as sufficient to solve these problems, some of them find the education insufficient because the courses are too theoretical and practical training is quite limited.

Keywords: *Primary school teacher, problems, teacher education, professional live education*

Giriş

Türkiye’de sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesinde Cumhuriyet’in ilanından itibaren farklı kurumlar kurulmuş ve öğretmen ihtiyacını karşılamaya çalışmıştır. Bu amaçla köy ile kasaba ve şehir okulları için ayrı ayrı olmak üzere farklı öğretmen eğitimi kurumları oluşturulmuştur. Köylerdeki öğretmen ihtiyacını karşılamak için Köy Muallim Mektepleri, Köy Eğitim Kurşları, Köy Öğretmen Okulu ve Köy Enstitüleri işe

¹ Yrd. Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, bilgec@anadolu.edu.tr

koşulurken şehir ve kasaba okullarında da İlk Muallim Mektepleri ve İlköğretmen Okulları kurulmuştur. 1954 yılında Köy Enstitüleri'nin kapatılmasından sonra da köy ve şehir için ayrı öğretmen yetiştirme modelinden vazgeçilmiş ve 1974 yılına kadar bu görevi İlköğretmen Okulları üstlenmiştir (Öztürk, 2005, Sağlam 2007). 1973 tarihli 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası ile “her kademede görev yapacak öğretmenlerin yükseköğretim görmeleri” koşulu getirilince de iki yıllık Eğitim Enstitüleri kurulmuştur. 1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim Yasası ile sınıf öğretmeni yetiştiren iki yıllık eğitim enstitüleri eğitim yüksekokulu adıyla üniversite içinde yer almışlardır. Başlangıçta öğrenim süreleri iki yıl olan eğitim enstitülerinin öğrenim süresi 1989 yılında dört yıla çıkarılmış, 1992 yılında bu okullar eğitim fakülteleri içinde sınıf öğretmenliği bölümlerine, 1997 yılındaki yeniden yapılanmayla birlikte de ilköğretim bölümü içerisinde sınıf öğretmenliği anabilim dalı olarak örgütlenmişlerdir (Öztürk, 2005; Yılman, 2006; Sağlam, 2007).

Günümüzde eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği eğitimi programlarına Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin yaptığı lisans yerleştirme sınavıyla gelen öğrenciler; öğrenim sürecinde genel kültür bilgisi (Temel Matematik, Genel Biyoloji, Genel Fizik, Türk Tarihi ve Kültürü, Genel Coğrafya, Uygarlık tarihi,...) alan bilgisi (Türkçe Öğretimi, Matematik Öğretimi, Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, ...) ve öğretmenlik meslek bilgisini (Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, ...) içeren dersler almaktadırlar. Öğrencilerden aldıkları dersler ile öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterlikleri kazanmış olmaları ve mesleki yaşamlarında karşılaştıkları sorunları etkin bir biçimde çözebilmelerinin beklendiği, katıldıkları okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleriyle de öğretmenlik mesleğine alışmaları ve mesleğe ilişkin farkındalık ve deneyim kazanmalarının istendiği söylenebilir.

Eğitim Fakültelerinde sunulan eğitimle öğretmen adayları her ne kadar mesleğe hazırlansalar da alan yazında yapılan birçok araştırma göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin farklı sorunlarla karşılaştıklarını göstermektedir. Bu sorunlardan bazıları; sınıf yönetimi, etkili öğretim becerileri, okul ve çevreye uyum, meslektaşlarla ve denetleyiciler ile iletişim, okulun ve sınıfların fiziksel donanım sorunları, araç – gereç yetersizlikleri, veli ve toplum baskısı ve öğretmenlik mesleğinin toplum içindeki saygınlığının yitirilmesi olarak sıralanabilir (Korkmaz, 1999; Kuzey, 2002; Yalın, 2001; Korkmaz, Saban ve Akbaşlı, 2004; Kalender, 2006; Özpınar, 2008; Dağdeviren, 2009; Özpınar ve Sarpkaya, 2010; Duran, Sezgin ve Çoban, 2011; Demir ve Arı, 2013; Gökçe, 2013).

Alan yazında sözü edilen bu çalışmaların hepsi görevde olan öğretmenlerle yapılmıştır. Buna karşılık öğretmenlik mesleğine hazırlanan ve çok kısa bir süre sonra öğretmenliğe başlayacak olan öğretmen adaylarının atandıklarında yaşayacakları sorunlara ilişkin farkındalıklarını belirlemeye yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Oysa öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinde mesleğe başladıklarında yaşayabilecekleri sorunlara ilişkin farkındalık kazanmaları sorunlarla karşılaştıklarında daha kolay çözüm üretebilmelerine ya da sorunlarla yüzleşmeden önce gerekli önlemleri alabilmelerine olanak sağlayacaktır. Bu gereksinimden hareketle bu araştırmada; ilköğretim sınıf öğretmenliği öğrencilerinin mesleki yaşamlarında karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunları belirlemek ve bu sorunların çözümüne ilişkin olarak eğitim fakültesinde aldıkları eğitimin katkısını sorgulamak amaçlanmıştır. Bu araştırmadan elde edilecek sonuçların sınıf öğretmeni yetiştirmede öğretmen yetiştiren kurumlara ve politika belirleyicilere rehberlik edeceği ve bilgi sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde gerçekleştirilmiştir. Durum çalışması güncel bir olguyu/olayı gerçek bağlamı içerisinde inceleyen bir araştırma modelidir (Yin, 2009). Stake (1995)'e göre durum çalışması yöntemsel bir seçim değil, neyin çalışılacağına seçilmesidir. Bütüncül bir sistem içinde bir öğrenci, öğretmen ya da yeni uygulanan bir program bir durumu oluşturabilir (Stake, 1995). Gall, Gall ve Borg (1999) durum çalışmalarının bir durumu betimlemek, açıklamak ya da değerlendirmek

amacıyla yapılabileceğini belirtmişlerdir. Bu araştırmada da sınıf öğretmenliği programında eğitim görerek mezun olma aşamasında olan öğretmen adaylarının mezun olduklarında karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunlara ilişkin farkındalıklarını belirleyerek eğitim fakültesinde almış oldukları eğitimin bu sorunları çözümedeki katkısını değerlendirmek amaçlandığından betimlemeye dayalı bir durum çalışması gerçekleştirilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2013 – 2014 bahar döneminde Anadolu Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği bölümü 4. sınıf öğrencilerinden çalışmaya gönüllü katılım gösteren 36 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada 4.sınıf öğrencileri öğretmenlik mesleğine bir sonraki yıl atanacakları varsayımdan hareketle amaçlı olarak seçilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada verileri toplamak amacıyla açık uçlu anket kullanılmıştır. Açık uçlu ankette öğrencilerin mezun olup atandıklarında karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik olarak eğitim fakültesinde aldıkları eğitimin katkısını sorgulayan iki soruya yer verilmiştir. Anket formu hazırlandıktan sonra iki uzmanın görüşüne sunulmuş ve uzmanların görüşleri doğrultusunda form üzerinde gerekli düzenlemeler yapılarak öğrencilere uygulanmıştır.

Açık uçlu anket formu araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren öğrencilere dağıtılmış ve sorulara açıklayıcı olarak cevap vermeleri istenmiştir. Öğrencilerin isimleri alınmamış, analizlerde de öğrencilere kod isimler verilmiştir.

Verilerin Analiz Süreci

Verilerin analizi Nvivo 9 Nitel Veri Analizi Programı kullanılarak içerik analizi yoluyla gerçekleştirilmiştir. Veriler araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılmış ve bilgisayar ortamına aktarılan verilerin doğruluğunu kontrol etmek amacıyla açık uçlu anketler ile bilgisayar ortamına aktarılmış dosyaların %20'si bir uzmana sunulmuştur. Uzman; yaptığı incelemelerde açık uçlu anketlerde yazarlar ile bilgisayara aktarılan verilerin birbiri ile tutarlı olduğunu belirtmiştir.

Bu aşamanın ardından araştırmacı ve bir uzman birbirlerinden bağımsız olarak, araştırma sorularının ışığında verilere yönelik kodlamalar yapmışlardır. Sonrasında araştırmacı ve uzman yaptıkları kodlamalara yönelik tematik kodlamayı gerçekleştirmişlerdir.

Araştırmacı ve uzman verilere yönelik ana temaları ve alt temaları oluşturduktan sonra bir araya gelerek elde ettikleri bulguları neden-sonuç ilişkisi kurarak tartışmışlardır. Araştırmanın güvenilirliği için, oluşturulan temalar ve alt temalar ile tüm veri seti bir başka uzmana verilerek belirlenen tema ve alt temaların uygunluğunu belirlemesi istenmiştir.

Bireysel analizlerinin sonuçlarını tartışarak görüş birliğine varan uzmanlar ve araştırmacı, görüş birliği oranını hesaplamak için Miles ve Huberman'ın (1994) “Görüş Birliği/(Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)*100” formülünü kullanmış ve görüş birliği. 88 olarak hesaplanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde toplanan verilerin analizi sonucu oluşan temalar ve alt temalar ile frekansları yüksek olan temalar için öğrenci görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir.

Araştırma verilerinin çözümlenmesi sonucunda “Sorunlar” ve “Eğitim Fakültesinde Alınan Eğitiminin Sorunların Çözümüne Katkısı” olarak adlandırılan iki ana temaya ulaşılmıştır. Veriler, belirtilen bu ana tema başlıkları altında sunulmuştur.

Sorunlar

Bu tema altında öğrencilerin öğretmenlik mesleğine başladıklarında karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunlar için belirlenen alt temalara yer verilmiştir. Bu alt temalar temel gereksinimlere ilişkin sorunlar, araç – gereç ve donanım sorunu, sosyo – kültürel sorunlar, öğrenciler ile ilgili sorunlar, öğretmenlik mesleği ile ilgili sorunlar ve okul – çevre ve aile ilişkilerine ilişkin sorunlar başlıkları altında sıralanmıştır.

Çizelge 1.'de Sorunlar temasının altında belirlenen tema ve alt temalar ile frekansları görülmektedir.

Çizelge 1. Sorunlar

	f
Temel Gereksinimlere İlişkin Sorunlar	
Ulaşım	17
Beslenme ve barınma	6
Ekonomik sorunlar	4
Telefon iletişiminin olmaması	2
Kişisel gelişimi destekleyememe	2
Hayal kırıklığına uğrama	1
Toplam	32
Araç – Gereç ve Donanım Sorunu	
Araç – Gereç Eksikliği	10
Okulun Fiziksel Donanımı	10
Teknolojik Olanaksızlıklar	7
Toplam	27
Sosyo – Kültürel Sorunlar	
Sosyal Çevreye Uyum	13
Kültürel Farklılık	13
Toplam	26
Öğrenciler ile ilgili Sorunlar	
Anadil sorunu	19
Okula devam sorunu	3
Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri	2
Disiplin sorunları	1
Toplam	25
Öğretmenlik Mesleği ile ilgili Sorunlar	
Birleştirilmiş sınıflarda öğretim	5
Etkili öğretim becerileri	4
Sınıf Yönetimi	3
Meslektaşlarla yaşanabilecek sorunlar	2
Tecrübesizlik	2
Rehberlikten yoksunluk	1
Tek öğretmen olma	1
El yazısı yazma	1
Toplam	19
Okul – Çevre ve Aile İlişkilerine İlişkin Sorunlar	
Ailelerle İletişim	7
Eğitime önem verilmemesi	3
Okul aile işbirliğini sağlayamamak	2
Toplam	12

Çizelge 1'de görüldüğü gibi öğretmen adayları mesleğe başladıklarında en çok temel gereksinimlere ilişkin sorunlar yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Bunu araç – gereç ve donanım sorunu ile sosyo – kültürel sorunlar izlemektedir. Okul – çevre ve aile ilişkilerine ilişkin sorunlar ise daha az kişi tarafından belirtilen sorunlar arasındadır.

Öğretmen adayları temel gereksinimlere ilişkin sorunlar teması altında ulaşım, beslenme ve barınma, ekonomik sorunlar, telefon iletişiminin olmaması, kişisel gelişimi destekleyememe ve hayal kırıklığına uğrama gibi sorunlar belirtmişlerdir. Ulaşım sorunu için Öğrenci 22 “*Büyük ihtimalle doğu bölgesine atanacağımız için ulaşım da çok büyük bir sorun teşkil edebilir.*” derken Öğrenci 12 de bir köy okuluna atanacağını varsayarak “*Köy yollarının kışın kapalı olabilme ihtimali benim için sıkıntı olabilir*” demektedir. Öğrenci 20 “*Kitap okumam dışında kendimi geliştirebileceğim faaliyetlerin yoksunluğu*” ifadesini kullanarak kişisel gelişimini destekleyememe gibi bir sorun yaşayabileceğini belirtirken Öğrenci 14 de yine aynı sorun bağlamında “*Spor, kitle iletişim olanaklarının kısıtlılığı*” ifadesini kullanarak bu temayı destekler yönde görüş bildirmiştir.

Öğretmen adayları araç – gereç ve donanım sorunu teması altında araç – gereç eksikliği, okulun fiziksel donanımı ve teknolojik olanaksızlar gibi sorunlar yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Öğrenci 7 “*Ders anlatımında kullanılacak materyal kısıtlılığı*” , Öğrenci 4 ise “*Sınıftaki eğitim – öğretim araç gereçlerindeki yetersizlik*” ifadelerini kullanarak araç gereç eksikliğinden kaynaklı bazı sorunlar yaşayabileceklerini ifade etmişlerdir.. Öğrenci 2 “*Atanacağım okulda fiziksel yetersizlikler olması*”, Öğrenci 7 de “*Okulun – sınıfın fiziksel ve maddi durumu*” ifadeleriyle okulun fiziksel donanımıyla ilgili sorunlar yaşayabileceklerini öngörmüşlerdir. Teknolojik olanaksızlıklar ile ilgili olarak da Öğrenci 11 “*İnternet, fotokopi makinesi, projeksiyon gibi araç gereç ve teknolojiler olmayabilir*” diyerek bu konuda sorun yaşayabileceğini belirtirken, Öğrenci 25 “*Şimdi staja gittiğimiz ve öğrenim gördüğümüz sınıflarda teknolojiye çok alıştık. Atanıp göreve başlayacağımız zaman bu teknoloji olmadığında ne yapılacak?*” sorusunu sorarak bu konuda endişeli olduğunu göstermektedir.

Öğretmen adayları sosyo – kültürel sorunlar bağlamında sosyal çevreye uyum ve kültürel farklılıklara ilişkin bazı sorunlar yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Öğrenci 1 doğu bölgelerinde bir yere atanacağını varsayarak “*Genel olarak gittiğim en doğu şehri Ankara olduğu için doğu şehirlerindeki yaşam şartlarına uyum konusunda sıkıntıya düşüyorum*” derken Öğrenci 15 de bir köy okuluna atanabileceğini ön görerek “*Köye atanırsam oraya uyum sağlamak konusunda zorluk çekmek*” ifadelerini kullanarak sosyo – kültürel sorunlar yaşayabileceklerini bildirmişlerdir. Kültürel farklılık teması için de Öğrenci 33 “*Atandığım yerin kültürüne uyum sağlayamamak*”, Öğrenci 35 ise “*Kültür farklılıkları, çevre etkisiyle oluşan dil, konuşma bozuklukları, anlaşmada karşılaşılan sıkıntılar*” ifadelerini kullanmışlardır.

Öğretmen adayları öğrencilerle ilgili olarak anadil sorunu, okula devam sorunu, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri ile ilgili sorunlar ve disiplin sorunları gibi sorunlardan söz etmişlerdir. Anadil sorunu kapsamında Öğrenci 1 “*Öğrencilerin anadillerini bilmesi ve onları anlayamayacağımı düşünüyorum bazen*” diyerek, Öğrenci 14 ise “*Köy veya küçük bir yerleşim yerine gitmem oradaki öğrencilerin dillerini bilmememden kaynaklı iletişim sorunları*” ifadelerini kullanarak bu sorunu yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Öğrenci 6 “*Çocukların okula düzenli gelmesini sağlama*”, Öğrenci 5 ise “*Çocuğunu okula göndermek istemeyen ailelerle ve okula evi kilometrelerce uzak olan insanlarla karşılaşabiliriz*” ifadeleriyle öğrencilerin okula devamlarını sağlama konusunda sorun yaşayabileceklerini belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak birleştirilmiş sınıflarda öğretim, etkili öğretim becerileri, sınıf yönetimi, meslektaşlarla yaşanabilecek sorunlar, tecrübesizlik, rehberlikten yoksunluk, tek öğretmen olma ve el yazısı ile yazma gibi sorunlar yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Öğrenci 9 “*Birleştirilmiş sınıflı bir okulda görev almak*” ifadesiyle birleştirilmiş sınıflı bir okulda görev almaktan korktuğunu belirtirken, Öğrenci 11 de “*Birleştirilmiş sınıfa atanırsak sınıf kontrolünde, eğitim öğretim etkinliklerinde tecrübesiz kalabiliriz.*” ifadesiyle birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik becerilerini etkin biçimde sağlayamamaktan çekinmektedir. Öğrenci 13 “*Öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmada uygulamada sıkıntı yaşayabilirim*” ifadesiyle, Öğrenci 10 ise “*Çok fazla deneyimim olmadığı için ilk yıl öğretimi planlarken ve etkinlik yaparken zorlanacağımı düşünmek*” ifadesiyle etkili öğretim becerileri sergileme konusunda sıkıntı yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Sınıf yönetiminde Öğrenci 15 “*Sınıfların kalabalık olmasından dolayı sınıf yönetiminde yetersiz kalmak*” ifadesiyle kalabalık sınıflarda sınıf

yönetiminde sorun yaşayabileceğini belirtirken, Öğrenci 5 ise “*Yeterince deneyimimiz olmadığı için sınıf yönetmek konusunda sıkıntılarla karşılaşabiliriz.*” ifadesiyle deneyimsizlik nedeniyle sınıf yönetiminde sorun yaşayabileceğini ifade etmiştir.

Öğretmen adayları okul, çevre ve aile ilişkilerine ilişkin sorunlar kapsamında da ailelerle iletişim, eğitime önem verilmemesi ve okul – aile işbirliğini sağlayamama gibi sorunlar yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Okul – Çevre ve Aile ile ilişkiler teması altında Öğrenci 35 “*Ailelerin okula, öğretmene karşı tutumlarındaki olumsuzluklar*” ifadesiyle ailelerle iletişimde bazı sorunlar yaşayabileceğini ifade ederken, Öğrenci 5 de “*Eğitime önem verilmeyen daha doğrusu eğitimin önemini fark edememiş bir yere denk gelebiliriz.*” ifadesiyle eğitime önem verilmemesi gibi bir sorunla karşılaşabileceğini düşünmektedir.

Eğitim Fakültesinde Alınan Eğitimin Sorunların Çözümünde Katkısı

Bu tema altında öğrencilerin öğretmenlik mesleğine başladıklarında karşılaşabileceklerini düşündükleri sorunların çözümünde eğitim fakültesinde aldıkları eğitimin katkısına ilişkin olarak belirlenen tema ve alt temalara yer verilmiştir. Öğrencilerin bir kısmı aldıkları eğitimi yeterli bulurken bir kısmı da yetersiz bulmaktadırlar.

Çizelge 2.’de Eğitim Fakültesinde Alınan Eğitimin Sorunların Çözümünde Katkısı temasının altında belirlenen tema ve alt temalar ile frekansları görülmektedir.

Çizelge 2. Eğitim Fakültesinde Alınan Eğitimin Sorunların Çözümünde Katkısı

	f
Eğitim Yeterli	
Öğretmenlik Mesleği ile ilgili sorunların çözümünde	13
Okul – aile ve çevre ilişkilerine ilişkin sorunların çözümünde	6
Araç – gereç ve donanım sorunlarının çözümünde	4
Öğrenciler ile ilgili sorunların çözümünde	1
Toplam	24
Eğitim Yetersiz	
Öğretmenlik Mesleği ile ilgili sorunların çözümünde	4
Okul – aile ve çevre ilişkilerine ilişkin sorunların çözümünde	3
Öğrenciler ile ilgili sorunların çözümünde	1
Sosyo – kültürel sorunların çözümünde	1
Toplam	9

Çizelge 2’de görüldüğü gibi öğretmenlik mesleği ile ilgili sorunlar, okul – aile ve çevre ilişkilerine ilişkin sorunlar ve öğrenciler ile ilgili sorunların çözümünde bazı öğrenciler aldıkları eğitimi yeterli olarak değerlendirirken bazıları da yetersiz olarak değerlendirmektedir. Frekans dağılımları incelendiğinde ise öğrencilerin çoğunluğunun belirttikleri sorunların çözümünde aldıkları eğitimi yeterli gördükleri söylenebilir.

Öğretmenlik mesleği ile ilgili sorunların çözümünde Öğrenci 10 “*Öğretim etkinlikleri konusunda birçok yöntem ve teknik eğitim fakültesinde öğretildi. Bunlar sayesinde öğretim çeşitlendirilebilir.*” ifadesiyle, Öğrenci 12 de “*Ders anlatırken sınıf yönetiminde, dersi planlamada, zaman yönetiminde nasıl davranmak gerektiği konusunda bana yol gösterecek bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum.*” ifadesiyle aldıkları eğitimi yeterli bulduklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci 21 “*Staj dersleri sayesinde sınıf yönetimi, sınıfa hakim olma, en uygun şekilde sınıfı yönetebilme konularında tecrübeler kazanıyoruz. Öğretim derslerinde öğrencinin seviyesine inip dersi anlayacakları dilden anlatabiliyoruz. Materyallerle dersi zenginleştiriyoruz.*” ifadesiyle öğretmenlik mesleği ile ilgili sorunların çözümünde aldığı eğitimi yeterli gördüğünü belirtirken Öğrenci 35 “*Sadece staj dönemlerinde öğrencilerle buluşulduğu, sadece bir ders uygulayıp daha çok gözlem yapılması, 6 ders saatinin işlenmesi*

vb. öğrencilerle etkileşimi azaltıp problemleri inceleme ve çözüm bulmayı azalttığı için gözlemin daha ön planda olması deneyimi azaltmaktadır.” ifadesiyle öğretmenlik uygulaması derslerini eleştirerek aldığı eğitimin öğretmenlik mesleği ile ilgili sorunları çözmeye katkısını eksik olarak değerlendirmiştir. Öğrenci 9 “Birleştirilmiş sınıflar dersinde öğrendiklerimizle, yapacağımız gözlem gezisiyle birleştirilmiş sınıflarda öğretime dair kendimizi geliştirdik.” ifadesiyle birleştirilmiş sınıflarda öğretime yönelik bir öngörü oluşturduklarını belirtirken Öğrenci 18 ise “Şu anda birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersi alıyorum. Ancak bunun da pratik – uygulama aşaması olmadığı için eksik olduğunu düşünüyorum.” ifadesiyle bu dersin uygulama boyutunun olmaması nedeniyle öğretmenlik mesleği ile ilgili sorunların çözümünde eksikliklerin olduğunu belirtmektedir. Öğrenci 14 de “Eğitim fakültesinde aldığım eğitim için teorik kısmıydı. Anlatuların formalite olduğunu gerçeği yansıtmadığını staj yaptığımda bile gördüm. Öğretmenliğin yaşanarak öğrenilebileceğini düşünüyorum” ifadesiyle aldıkları eğitimin öğretmenlik mesleği ile ilgili sorunları çözmeye yetersiz olduğunu ifade etmektedir.

Okul – çevre ve aile ilişkilerine ilişkin sorunların çözümünde Öğrenci 35 “İletişimde gördüğümüz ben dili kullanma, sınıfta ortak yaşantı alınının artırılması gerektiği vb. öğrenerek hem velilerle hem sınıf yönetiminde bizim sorunlarımıza yardımcı olmaktadır. Bunlar göz önünde bulundurularak sorunlara çözümler bulunabilir.” ifadesiyle Öğrenci 8 de “Öğrencilerin aileleriyle nasıl iletişim kurulması gerektiğini, velilerin eğitim- öğretim sürecine nasıl katkı yapacaklarını öğrendim.” ifadesiyle aldıkları eğitimi yeterli gördüklerini belirtmektedirler. Öğrenci 17 “Köy okullarına atandığımızda nelerle karşılaşacağımızı nasıl davranmamız gerektiğini öğrenecek de alışkın olmadığımız şartlara uyum sağlamanın zaman ve tecrübe gerektireceğini düşünüyorum .” diyerek okul – çevre ve aile ilişkilerine ilişkin sorunlar da eğitimden çok deneyimin işe koşulacağını belirtirken, Öğrenci 18 de “Fakültede köy yaşamına uyum ile ilgili bir eğitim almadım. Bu konuda bir katkısının olacağını düşünmüyorum.” ifadesiyle aldığı eğitimin bu sorunu çözmeye bir katkısının olmadığını dile getirmektedir.

Araç – gereç ve donanım sorunlarının çözümünde Öğrenci 10 “Materyal konusunda derslerde çok farklı materyaller tasarlandığı için kolaylık sağladı.” ifadesiyle Öğrenci 16 da “Kolay, ekonomik materyallerin nasıl yapıldığını öğrendim” ifadeleriyle eğitim fakültesinde nasıl materyal geliştirmeleri gerektiğini öğrendiklerini, Öğrenci 8 de “Okulun eksikleri için nerelere başvuracağımızı öğrendim.” ifadesiyle okulun fiziksel donanım eksikliklerine çözmek için kimlerle iletişime geçmesi gerektiğini öğrendiğini belirterek eğitim fakültesinde aldıkları eğitimi yeterli olarak değerlendirmişlerdir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada ilköğretim sınıf öğretmenliği öğrencilerinin mesleki yaşamlarında karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunları belirlemek ve bu sorunların çözümüne ilişkin olarak eğitim fakültesinde aldıkları eğitimin katkısını sorgulamak amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmen adayları temel gereksinimlere ilişkin sorunlar, araç – gereç ve donanım sorunu, sosyo – kültürel sorunlar, öğrenciler ile ilgili sorunlar, öğretmenlik mesleği ile ilgili sorunlar ve okul – çevre ve aile ilişkilerine ilişkin sorunlar yaşayabileceklerini belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları temel gereksinimlere ilişkin sorunlar teması altında ulaşım, beslenme ve barınma, ekonomik sorunlar, telefon iletişiminin olmaması, kişisel gelişimi destekleyememe ve hayal kırıklığına uğrama gibi sorunlar belirtmişlerdir. Türkiye’de ilk öğretmen atamaları özellikle sınıf öğretmenliğinde genellikle Türkiye’nin doğusundaki illere ve köylere gerçekleştirilmektedir. Öğretmen adayları da bu durumu göz önünde bulundurarak temel gereksinimlere ilişkin sorunlar kapsamında en çok ulaşım sorununa dikkat çekmişlerdir. Nitekim alan yazında görevde olan sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen çalışmalarda da ulaşım, öğretmenlerin yaşadıkları temel sorunlar arasında yer bulmuştur (Kuzey, 2002; Atmaca, 2004; Yazıcı, 2006; Özpinar, 2008). Barınma da öğretmen adayları tarafından ulaşımdan hemen sonra belirtilen sorunlardan biridir. Özellikle köylerde görev yapan öğretmenlerin barınmaları için genellikle okul bahçelerinde lojmanlar yapılmıştır. Ancak bu lojmanların sayılarının yetersiz ve bakımsız olduğu sınıf

öğretmenleri ile gerçekleştirilen araştırmalarda ortaya çıkan önemli bir gerçektir (Yazıcı, 2006; Özpinar, 2008). Yine öğretmen adayları göreve başlayacakları ilk yerlerin köyler olacağını varsayarak kişisel gelişimini destekleyememe gibi bir sorun yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Atmaca (2004)'nın Ağrı'da görev yapan sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirdiği araştırmada da öğretmenler sosyal yaşamdan yoksunluğun onlar için önemli bir sorun olduğunu belirtmişlerdir. Yine Özpinar (2008) tarafından gerçekleştirilen araştırmada tiyatro, sinema, konser gibi sosyal etkinliklerin yoksunluğu öğretmenler tarafından belirtilen önemli sorunlar arasındadır. Yerlikaya (2000) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise şehirlerde görev yapan öğretmenlerin de kendini gerçekleştirememeye ve akademik çalışmalar için okul yönetiminden destek bulamama gibi sorunlar belirttikleri görülmüştür. Alan yazında görevde olan sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen araştırmaların bu araştırmadaki bulgular ile örtüştüğü görülmektedir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının mesleğe başladıklarında yaşayacakları temel gereksinimlere ilişkin sorunlar hakkında farkındalıklarının olduğu söylenebilir.

Öğretmen adayları araç – gereç ve donanım sorunu teması altında araç – gereç eksikliği, okulun fiziksel donanımı ve teknolojik olanaksızlar gibi sorunlar yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Araç – gereç eksikliği özellikle somut işlemler dönemi öğrencilerine eğitim verecek sınıf öğretmenleri için oldukça önemli bir sorundur. Çünkü bireyler hem görüp hem işitip hem de dokunup söylediklerinin yüzde doksanını, sadece duyduklarının ise yüzde yirmisini hatırlamaktadırlar (Kinder, 1973; Akt: Demirel, 2006). Bu bağlamda araç – gereçlerin yetersiz oluşu ya da hiç olmayışının öğrenme – öğretme sürecinde önemli bir eksiklik oluşturduğu söylenebilir. Buna rağmen alan yazında gerçekleştirilen birçok araştırmada araç gereç eksikliği öğretmenlerin yaşadığı önemli sorunlardan biri olarak ön plana çıkmaktadır (Elinor, 1990; Yerlikaya, 2000; Kuzey, 2002; Yapıcı, 2003; Fidan, 2008; Özpinar, 2008; Duran, Sezgin ve Çoban, 2011). Boyraz (2007) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da araç – gereç eksikliğinin bazı disiplin sorunlarına neden olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretmen adayları tarafından dile getirilen önemli sorunlardan diğer ikisi de okulun fiziksel donanımı ve teknolojik olanaksızlıklardır. Türkiye'de her okulun aynı fiziksel donanıma sahip olduğunu söylemek olanaklı değildir. Türk Eğitim Derneği tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada öğretmen ve öğrencilerin birçoğunun okullarındaki kütüphane, laboratuvar, bilgisayar ve internet olanaklarını kötü olarak değerlendirdikleri bulgusuna ulaşılmıştır (TED,2007). Seferoğlu (2001), Kuzey (2002), Özben (2004) ve Özpinar (2008) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda da öğretmenlerin okulun fiziksel yapısı ve teknolojik olanaksızlıklar nedeniyle sorun yaşadıkları belirlenmiştir.

Öğretmen adayları sosyo – kültürel sorunlar bağlamında sosyal çevreye uyum ve kültürel farklılıklara ilişkin bazı sorunlar yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının birçoğunun Türkiye'nin doğusunda olan illerde ve köylerde göreve başlayacaklarını varsayarak bu sorunlardan söz ettikleri söylenebilir. Nitekim 2015 yılında gerçekleştirilecek olan atamalarda illere ait kontenjanlar incelendiğinde öğretmen adaylarının bu varsayımlarının çok da yanlış olmadığı görülmektedir. Atama başvuru ekranında 750'den fazla kontenjanı olan iller genellikle Türkiye'nin doğusunda yer almaktadır (MEB, 2015a). Yine araştırmaya katılan öğretmen adaylarının birçoğu şehir merkezlerinde yaşamlarını sürdürmekte ve köy yaşamına uyum sağlayamama noktasında tedirgin hissetmektedirler. Alan yazında gerçekleştirilen araştırmalar da öğretmen adaylarının sosyal yaşama uyum ve kültürel farklılıklara ilişkin sorunlar konusundaki farkındalıklarını destekler niteliktedir (Elinor, 1990; Beeson ve Strange, 2000; Seferoğlu, 2001; Atmaca, 2004; Yazıcı, 2006; Özpinar, 2008).

Öğretmen adayları öğrencilerle ilgili olarak anadil sorunu, okula devam sorunu, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri ile ilgili sorunlar ve disiplin sorunları gibi sorunlardan söz etmişlerdir. Öğretmen adayları atanacakları bölgelerde kullanılan farklı diller nedeniyle öğrencilerle iletişim kuramamaktan hatta onlara okuma yazma öğretememekten korkmaktadırlar. Özpinar (2008) ve Atmaca (2004) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da öğretmenlerin farklı dil kullanımı nedeniyle hem velilerle hem de öğrencilerle iletişim problemleri yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretmen adayları tarafından belirtilen sorunlardan bir diğeri de öğrencilerin okula devamlarını sağlama sorunudur. İlköğretimde 2011 – 2012 öğretim yılı

verilerine göre okullaşma oranı %98,67 olarak gerçekleşmiştir. Bazı illerde bu oran %86,77'lere kadar düşmektedir (MEB, 2015b). Bu bağlamda halen okula devam etmeyen ya da edemeyen öğrencilerin bulunduğu bir gerçektir. Nitekim Kavak ve Ergen (2007) tarafından gerçekleştirilen araştırmada kırsal kesimde yaşayan öğrencilerin birçoğunun okula devamının sağlanamadığı ve bu durumun öğretmen için bir sorun oluşturduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Özpınar'ın (2008) köyde görev yapan sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirdiği araştırmada da okula devamı sağlamanın öğretmenler için önemli bir sorun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Beeson ve Strange'in (2000) gerçekleştirdikleri araştırmada da köy okullarında okula gitme oranlarının düşük olduğu belirlenmiştir.

Öğretmen adayları öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak birleştirilmiş sınıflarda öğretim, etkili öğretim becerileri, sınıf yönetimi, meslektaşlarla yaşanabilecek sorunlar, tecrübesizlik, rehberlikten yoksunluk, tek öğretmen olma ve el yazısı ile yazma gibi sorunlar yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. İstatistiklere göre Türkiye'deki ilköğretim okullarının yarısına yakını birleştirilmiş sınıflı köy okuludur. Özellikle öğrenci sayısının az olduğu ve dağınık yerleşme yapısının olduğu yerlerde birleştirilmiş sınıflarda öğretim okullaşma sorununa çözüm olarak görülmektedir. 2004 – 2005 öğretim yılında birleştirilmiş sınıflı köy okullarında 30.000 öğretmen görev yapmakta ve yaklaşık 600.000 öğrenci öğrenim görmektedir. Bu sınıfların 7551'inde tek öğretmenle eğitim yapılmaktadır. Sanılanın aksine bu uygulama yalnızca Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde değil Türkiye'nin hemen hemen tüm illerinde uygulanmaktadır (TED, 2007). Bu bağlamda göreve yeni başlayacak olan öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflı bir köy okuluna atanma olasılıklarının oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Alan yazında sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen araştırmalarda da bu araştırmaya paralel olarak birleştirilmiş sınıflarda öğretimin öğretmenler tarafından belirtilen temel sorunlar arasında yer aldığı söylenebilir (Yerlikaya, 2000; Seferoğlu, 2001; Özben, 2004; Özpınar, 2008). Birleştirilmiş sınıf uygulaması öğretmenlerin mesleki heyecan ve motivasyonları üzerinde olumsuz etkilere neden olmakta ve birçok öğretmen birleştirilmiş sınıflı köy okullarında görev almak istememektedir (Şahin, 2003). Özben (1997) ve Abay'ın (2006) araştırmalarında da birleştirilmiş sınıflarda öğretimde asıl sorunun öğretmen yetersizliği ve sınıfta tek öğretmen olma üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Türkiye'de birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamalarının olumsuzlukları üzerine odaklanılmaktadır. Oysa bu uygulama alanında uzman öğretmenler tarafından gerçekleştirildiğinde öğrencilerde grup çalışması, bağımsız çalışma, akrandan öğrenme ve sosyalleşme gibi bazı becerilerin gelişmesinde bağımsız sınıflara göre daha fazla olanak tanımaktadır. Amerika, Finlandiya, Kanada, İsveç ve Norveç gibi gelişmiş ülkelerde de birleştirilmiş sınıflı öğretim uygulaması sürdürülmektedir (TED, 2007). Yeni göreve başlayacak olan öğretmen adayları meslektaşlarının, idarecilerin ve denetçilerin yardımına ve rehberliğine gereksinim duymaktadırlar. Öğretmen adayları bu yardımı ve rehberliği göremeyeceklerini düşünerek meslektaşları ile bazı sorunlar yaşayabileceklerini dile getirmişlerdir. Nitekim Dağdeviren (2009) öğretmenlerin meslektaşları ile birbirini çekememe, birbirine destek olmama gibi sorunlarından söz ederken, Çermik (2003) birbirlerinin çalışmalarını takdir etmeme, tecrübeli öğretmenlerin genç öğretmenlere yardım etmemesi gibi sorunları belirlemiştir; Seferoğlu (2001) ve Zembat (2012) ise öğretmenler arasında dayanışmadan çok bir yarışmanın olduğunu ve mesleki bilgi alışverişinde kıskançlık yaşandığı bulgularına ulaşmıştır. Okul yöneticileri ve denetçiler ile de rehberlik ve destek alma, iletişim ve ayrımcılık konularında sorunlar yaşandığı görülmektedir (Pekşen, 1996; Uludüz, 1996; Yalın, 2001; Özben, 2004; Dağdeviren, 2009; Kavas, 2005; Yılmaz, Yoldaş ve Yangil, 2004; Özpınar, 2008; Gökçe, 2010, 2013). Hem meslektaşlarından hem de okul yöneticileri ve denetçilerden rehberlik ve destek almada sorun yaşayan öğretmenlerin deneyimsizlik nedeniyle yaşadıkları bir diğer sorun da etkili öğretim becerilerini sergilemede ve sınıf yönetiminde yaşadıkları zorluklardır. Duran, Sezgin ve Çoban (2011) tarafından aday sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen araştırmada öğretmenlerin sınıf içi öğrenme – öğretme süreçlerinin yönetimi konusunda zorlandıkları ve bunun nedeni olarak da öğretmenlik meslek bilgisi alanındaki bilgi yetersizliğini gösterdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Yine Karacaoğlu ve Acar'ın (2007) gerçekleştirdiği araştırmada da öğretmenler etkinlik düzenleme, uygun yöntem – teknik kullanımı ve değerlendirme boyutlarında sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları okul, çevre ve aile ilişkilerine ilişkin sorunlar kapsamında da ailelerle iletişim, eğitime önem verilmemesi ve okul – aile işbirliğini sağlayamama gibi sorunlar yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler ailelerin kullandıkları dilleri anlayamama (Atmaca, 2004; Özpinar, 2008); ailelerin okula ve öğretmene olumsuz tutum sergilemesi (Seferoğlu, 2004); bayan öğretmene önyargılı davranma (Yazıcı, 2006); öğretmene ve öğretim sürecine destek olmama (Çelik, 2005; Dağdeviren, 2009) gibi nedenlerle öğrenci – öğretmen ve veli iletişiminin yeterince kurulamadığını (Yerlikaya, 2000) belirtmişlerdir. Bununla birlikte velilerin çocuklarına karşı oldukça ilgisiz oldukları sıklıkla belirtilen sorunlar arasında yer almaktadır (Yapıcı ve Yapıcı, 2003; Atmaca, 2004; Özben, 2004; Çelik, 2005; Dağdeviren, 2009). Söz edilen sorunlar nedeniyle de okul – aile işbirliği kurulamamaktadır (Küçükali, 2001; Okutan, 2003; Abay, 2006; Dağdeviren, 2009).

Öğretmenlik mesleği ile ilgili sorunlar, okul – aile ve çevre ilişkilerine ilişkin sorunlar ve öğrenciler ile ilgili sorunların çözümünde bazı öğrenciler aldıkları eğitimi yeterli olarak değerlendirirken bazıları da yetersiz olarak değerlendirmektedir. Frekans dağılımları incelendiğinde ise öğrencilerin çoğunluğunun belirttikleri sorunların çözümünde aldıkları eğitimi yeterli gördükleri söylenebilir. Aldıkları eğitimi yeterli gördüğünü belirten öğretmen adayları özellikle iletişim, öğretim ilke ve yöntemleri, birleştirilmiş sınıflarda öğretim ve okul deneyimi ile öğretmenlik uygulaması derslerine vurgu yapmışlardır. Yine aldıkları eğitimi yeterli bulmayan öğrenciler ise derslerin çok teorik olması ve uygulamaya yönelik derslerin azlığından yakınmışlardır. Bu bağlamda eğitim fakültelerinde sunulan dersler ile teorik bilgilerin sunulduğu ancak bu derslerde öğrenilenleri pratiğe dökülebilmek adına daha fazla sayıda uygulamaya yer verilmesi gerektiği söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak öğretmen adaylarının mesleki yaşamlarında karşılaşılabilecekleri sorunlara ilişkin farkındalıklarının olduğu söylenebilir. Bu bağlamda öğrencilerin geliştirmiş olduğu bu farkındalığın sorunların çözümü için de geliştirilmesi önemlidir. Yine öğretmen adayları tarafından belirtilen bu sorunların hiç yaşanmaması için de öğretmen eğitimi konusunda politika belirleyicilerin gerekli önlemleri alarak bazı düzenlemelere gitmeleri için şu önerilere yer verilebilir:

- Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinde birleştirilmiş sınıflı köy ilkokullarında öğrencilere gözlem ve uygulama olanağı sağlanabilir.
- Öğretim yöntem ve teknikleri, sınıf yönetimi gibi kimi öğretmenlik meslek bilgisi alanlarında öğrencilerin ilkokullarda ya da ilgili konulara ait derslerde daha fazla uygulama yapmaları sağlanabilir.
- Öğrencilerin atandıkları yerde farklı dillerin kullanılmasından kaynaklı öğrencilerle ve velilerle yaşayabilecekleri sıkıntıları gidermek için Türkçe'yi hiç bilmeyen öğrenci ve velilere Türkçe'nin nasıl öğretileceğine ilişkin seçmeli dersler düzenlenebilir.
- Okulların ve dersliklerin fiziksel donanım sorunlarını çözebilmek amacıyla öğrencilerin kimlere başvuracağı, atandıkları yerlerde (köy, ilçe, şehir merkezi) kimlerle işbirliği yapabilecekleri konusunda da bilgilendirmeleri sağlanabilir.
- Öğretim materyallerinin eksik ya da olmaması durumunda kendi olanakları ile tasarlayabilecekleri basit öğretim materyalleri konusunda bilgilendirilmeleri sağlanabilir.
- Öğretmen adaylarının atanabilecekleri yerlere ilişkin farkındalıkları ve bu yerlerdeki yaşam koşulları hakkında da bilgilendirilmeleri, yine bu yerlerde hangi sorunlarla nasıl baş edebilecekleri konusunda eğitilmeleri sağlanabilir.
- Öğretmenlerin yaşayabilecekleri sorunlara ilişkin farkındalık geliştirmek ve yine bu sorunlarla yüzleşmeden önce sorunların çözümüne yönelik neler yapabilecekleri hakkında bilgi edinmelerini sağlamak amacıyla örnek olaya dayalı dersler programlanabilir. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin

etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için fakülte – okul işbirlikleri geliştirilebilir, bu derslerin uygulama süreçleri daha sistematik olarak takip edilip değerlendirilebilir.

• İleri araştırmalarda farklı öğretmenlik programlarında öğrenim gören öğrenciler ile de benzer araştırmalar planlanabilir, daha derinlemesine veri toplayabilmek amacıyla veriler görüşmeler yoluyla toplanabilir ve öğretmen eğitimi programları öğrencilerin belirtmiş oldukları sorunlar bağlamında incelenebilir.

Kaynaklar

- Abay, S. (2006). *Birleştirilmiş sınıf uygulamasında öğretmenlerin öğretme öğrenme sürecinde karşılaştığı sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum
- Atmaca, F. (2004) *Sınıf öğretmenlerinin motivasyon durumlarının incelenmesi (Ağrı ili örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Beeson, E., Strange, M. (2000) Why rural matters: the need for every state to take action on rural education, *Journal of Research in Rural Education*, 16(2), 63–140.
- Boyraz A. (2007). *İlköğretim okullarında görev yapan aday öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunları (Kırıkkale ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çelik, N. (2005). *Okul aile sorunlarında yaşanan sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Çermik, A. (2003). *Sınıf öğretmenlerinin insan ilişkileri sorunları ve bu sorunların performans üzerindeki etkileri (Denizli örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Dağdeviren, İ. (2009). *Köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Demirel, Ö. (2006). *Öğretimde planlama ve değerlendirme: öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Duran, E. , Sezgin, F. , Çoban, O. (2011). Aday sınıf öğretmenlerinin uyum ve sosyalleşme sürecinin incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 465 - 478.
- Demir, M. K.ve Arı, E. (2013). Öğretmen sorunları – Çanakkale ili örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 107-126
- Elinor, M. (1990). Preparing rural teachers through the foxfire approach. hands on, n.35–36, p.112, *Journal Articles; Reports and Descriptive*. (ERIC: EJ418904).
- Fidan, N. K. (2008). İlköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 1(1), 48–61.
- Gall, J. P., Gall, M. D. ve Borg, W.R. (1999). *Applying educational research (a practical guide)*. Dördüncü basım. New York: Longman.
- Gökçe, A. T. (2010). Alternatively certified elementary school teachers in turkey. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2: 1064–1074. 01.02.2015 tarihinde <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042810001904> adresinden edinilmiştir.
- Gökçe, A. T. (2013). Sınıf öğretmenlerinin adaylık dönemlerinde yaşadıkları mesleki sorunlar. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (2013), 137 – 156.

- Kalender, A. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin yapılandırmacı yaklaşım temelli yeni matematik programının uygulanması sürecinde karşılaştığı sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir
- Karacaoğlu, Ö. C. ve Acar, E. (2007). Yenilenen programların uygulanmasında öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar. *Yüzüncüyıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, VII (1), 45 – 58 .
- Kavak, Y. ve Ergen, H. (2007). Türkiye ilköğretime katılım ve okula gidemeyen çocuklar. *Milli Eğitim Dergisi*, 173, 8-26.
- Kavas, E. (2005). *İlköğretim müfettişlerinin denetim davranışlarına ilişkin öğretmen algı ve beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli
- Kuzey, M. (2002). *Sınıf öğretmenlerinin bazı sorunları ve bazı çözüm önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Küçükali, R. (2001). *İlköğretim müdürlerinin yöneticilik becerilerine ilişkin müdür ve öğretmen algı ve beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Korkmaz, S. (1999). *Göreve yeni başlayan öğretmenlerin mesleğe uyum sorunları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Korkmaz, İ., Saban, A. ve Akbaşı, S. (2004). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları zorluklar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 38, 266 – 277.
- MEB (2015a). İlk Atama Başvuru Ekranı. 04.02.2015 tarihinde <https://ilkatama.meb.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- MEB (2015b). Milli Eğitim İstatistikleri – Örgün Eğitim. 2012 – 2013. 04.02.2015 tarihinde http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_organ_egitim_2012_2013.pdf adresinden edinilmiştir.
- Miles, M. B.; Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. London: Sage
- Okutan, M. (2003). Okul müdürlerinin idari davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 157.
- Özben, K. (1997). *Birleştirmiş sınıf uygulamasında karşılaşılan sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Özpınar, M. (2008). *Köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sorunları (Aydın İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Özpınar, M. ve Sarpkaya R. (2010). Köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sorunları, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27: 17-29.
- Öztürk, C. (2005). *Türkiye’de dünden bugüne öğretmen yetiştiren kurumlar*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları:3744
- Sağlam, M. (2007). İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimi. M. Sağlam(Ed.) *Türk Eğitim Tarihi*. (ss. 105-130). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Seferoğlu, S. S. (2001) Sınıf öğretmenlerinin kendi mesleki gelişimleriyle ilgili görüşleri, beklentileri ve önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 149, 12–18.
- Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. London: Sage

- Şahin, A. E. (2003) Birleştirilmiş sınıflar uygulamasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25, 166- 175
- TED (Türkiye Eğitim Derneği) (2007). *Türkiye’de okulöncesi eğitim ve ilköğretim temel sorunlar ve çözüm önerileri özet rapor*. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Uludüz, S. (1996). *İlköğretim kurumlarında sınıf içi etkinliklerin denetiminde müfettiş davranışları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Yalın, M. (2001). *İlköğretim birinci kademe öğretmenlerinin problemleri ve çözüm önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Yapıcı, M. Ve Yapıcı, Ş. (2003). İlköğretim öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Üniversite ve Toplum, Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 3(3), 25.01.2015 tarihinde <http://www.universitetoplum.org/text.php3?id=142> adresinden edinilmiştir.
- Yazıcı, L. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin ilk atama ve yer değiştirmelerinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Yerlikaya, A. (2000). *Köy ve şehirlerde çalışan sınıf öğretmenlerinde tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Yılman, M. (2006). *Türkiye’de öğretmen eğitiminin temelleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yılmaz, K., Yoldaş, C. ve Yangil, M.K. (2004). Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimleri ile ilgili sorunları. *SDÜ Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7),198-21
- Yin, R. K. (2009). *Case study research design and methods*. London: Sage
- Zembat, R. (2012). Okulöncesi öğretmenlerinin okul yöneticisi, meslektaşları ve aileler bağlamında algıladıkları çatışma durumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 203 – 215.

Extended Abstract

Introduction

Teacher problems have been subject to several studies in Turkey. These studies are often carried out with employed teachers. In contrast, there is not any research to determine their awareness about the future problems teacher candidates will encounter in their professional lives who are getting prepared to be a teacher and will begin their teaching career in a very short time. However, gaining awareness during the pre-service teacher training about the problems that can be encountered in service can enable teachers to generate solutions more easily when they encounter with problems or take necessary precautions before the problems occur. Based on this necessity, this study aims to identify the problems that primary school teacher education program students will encounter in their professional lives and to question the contribution of the training they receive in the faculty of education to the solution of these problems. The results of this study is assumed to provide information for policy makers and institutions which train primary school teachers and guide them.

Method

This qualitative study was designed as a case study. The participants of the study consisted of 36 volunteer students who were on the fourth grade attending Anadolu University Primary School Teacher Education Program in 2013-2014 Academic Year Spring Term. Fourth grade students were chosen deliberately based on the assumption that they would be working as a teacher next year. In order to collect the data, an open-ended questionnaire form was utilized. In this open-ended questionnaire, there were two questions about the problems which teacher candidates thought that they would encounter when they graduated and about the

contribution of the training they received in the faculty of education to the solution of these problems. Open-ended questionnaire form was distributed to the teacher candidates who participated voluntarily in the study and they were asked to answer the questions clearly and descriptively. The names of the teacher candidates were not recorded and they were given code names in the analyses. The data was analyzed through content analysis via Nvivo 9 Qualitative Data Analysis Program. The data was computerized by the researcher and 20% of the computerized data and 20% of the questionnaire forms were presented to expert opinion in order to check the accuracy of the data. According to the expert, the data from the questionnaire forms and the computerized data were consistent. After this procedure, the researcher and an expert coded the data independently from each other in the light of the research questions. Then, the researcher and the expert performed thematic coding regarding the codes determined. After forming the themes and sub-themes, the researcher and the expert came together and discussed the findings based on the cause-effect relationship. In order to assure the reliability, themes and sub-themes along with the whole data set were given to another expert to determine the suitability of the themes and sub-themes. The experts and the researcher discussed the results of their individual analyses and reached a consensus. After applying Miles and Huberman's (1998) formula, intercoder reliability was calculated as 88%.

Findings

Teacher candidates mostly stated that they would have problems related to basic needs (33) when they started their career. Secondly, problems about equipment (27) and socio-cultural problems (26) were stated by the teacher candidates. Problems about school, environment and family relationships (12) were reported less frequently by teacher candidates. Under the theme of basic needs, problems related to catering and accommodation (6), financial issues (4), communication deficiencies (2), inability to support personal development (2), and disappointment (1) were pointed out by teacher candidates. In the context of socio-cultural problems, teacher candidates mentioned adaptation to social environment (13) and cultural differences (13) along with problems related to students such as native language (19), attendance (3), readiness level (2), and discipline (1). Related to teaching profession, teacher candidates stated that they could experience problems such as multigrade teaching (5), effective teaching skills (4), classroom management (3), lack of experience (2), lack of guidance (1), being the only teacher in the school (1), getting used to handwriting (1), and problems that can occur between colleagues. Regarding the problems related to school, environment, and family, they stated that they could experience some problems such as communicating with parents (7), underrated education (3), failing to develop school-family collaboration (2). While some of the teacher candidates evaluate the training they receive in the Faculty of Education as sufficient enough to deal with the problems related to teaching profession, school-family and environment, and students, some others consider this training as insufficient to deal with these problems. When frequency distribution is examined, it can be said that the majority of the teacher candidates considers their undergraduate training as sufficient.

Results and Suggestions

Based on the results of the study, it can be stated that teacher candidates have the awareness about the prospective problems that can occur in their professional lives. In this context, the awareness developed by teacher candidates needs to be improved in terms of solutions for the problems. In order for these problems to be prevented beforehand, some suggestions can be put forward for policy makers to take the necessary precautions and make the required adjustments:

- In 'multigrade teaching' course, the opportunity to make observations and perform applications in multigrade classrooms can be provided for teacher candidates.
- In professional teaching courses like 'Teaching Methods and Techniques' and 'Classroom Management', teacher candidates can be given more chance to perform applications.

- In order to eliminate the possible student/parent-related problems stemming from speaking different languages courses can be offered focusing on how to teach Turkish to the students and parents who do not speak Turkish at all.
- Teacher candidates can be informed about whom to consult to solve the problems related to schools and facilities and whom to collaborate with in the residential area they work in.
- Teacher candidates can be informed about simple instructional materials that can be designed by teacher candidates with limited resources in case there is lack of materials or no materials exist.
- Teacher candidates can be informed about the places they can be appointed and living conditions in those places as well as the possible problems there and how to deal with them.
- Some courses based on case studies can be designed in order to develop awareness about the possible problems and get information about what to do to solve these problems before they encounter. Faculty – school partnership can be developed in order to achieve effective implementation of School Experience and Teaching Practice courses and implementation process of these courses can be followed up and assessed more systematically.
- Similar studies can be conducted with teacher candidates from different teaching departments. In order to be able to gather in-depth information, data can be collected through interviews. Teacher education curricula can be examined in the context of the problems mentioned by the teacher candidates.